

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2010

Νεοελληνική Γλώσσα

Γιατί (μας) συνεπαίρνει το ποδόσφαιρο του Δ. Δημητράκου

Είχα πάντα την απορία γιατί επικρατεί στην Ελλάδα η ισπανική επωνυμία «Μουντιάλ» για το γεγονός των ημερών. Η απορία μου αυτή δεν αποτελεί μόνο αδυναμία κατανόησης, αλλά και πραγματική αμηχανία μπρος σ' ένα ακόμη σύμπωμα της παγκοσμιοποίησης, όπως βιώνεται στο χώρο του μαζικού αθλητισμού: προτιμάται στον τόπο μας το τρισύλλαβο «Μουντιάλ» - προφερόμενο όπως-όπως - από τον πολυσύλλαβο σιδηρόδρομο «Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδόσφαιρου». Όπως όμως και αν ονομάζεται ή προφέρεται αυτό, δεν παύει από το να κυριαρχεί σε παγκόσμια κλίμακα. Κανένας, ακόμη και ο πιο άσχετος με το ποδόσφαιρο-όπως ο γράφων- δεν μένει ασυγκίνητο από αυτό. Από την Ιαπωνία ως το Καμερούν και από τη Χιλή ως τη Ρωσία, το ποδόσφαιρο είναι σήμερα η κοινή συνισταμένη των λαών, με αποκορύφωμα το Μουντιάλ.

Μπορεί κανείς να αναρωτηθεί ως προς την αιτία για αυτό. Δύο είναι τα ερωτήματα που προκύπτουν. Το πρώτο έχει να κάνει με την παγκοσμιότητα του ενδιαφέροντος που προκαλεί ένα αθλητικό γεγονός, το οποίο από τη φύση του δεν μπορεί να έχει καθοριστικές επιπτώσεις στις κοινωνίες, σε αντίθεση με ένα μείζονος σημασίας πολιτικό ή οικονομικό γεγονός. Το δεύτερο και βασικό ερώτημα αφορά άμεσα το ίδιο το άθλημα. Γιατί ειδικά το ποδόσφαιρο-και όχι το τένις, η κρίκετ, η κολύμβηση, ο κλασικός αθλητισμός ή ακόμη και το θεαματικότερο μπάσκετ-να συγκινεί και να συνεπαίρνει εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους ανά την υφήλιο αδιακρίτως πολιτιστικής παράδοσης, φυλής, ιστορίας και κοινωνικών συνθηκών;

Η ψυχαγωγία του όχλου

Η απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι ότι η σημερινή κοινωνία είναι μαζική και μάλιστα παγκόσμια, εφόσον τα μέσα πληροφόρισης είναι μαζικά και άμεσα. Αλλά και η διασκέδαση του ευρύτατου κοινού έχει μαζικό χαρακτήρα. Αυτό το γεγονός όμως δεν είναι καινούργιο. Έχει να κάνει με τη μαζικότητα της ζωής των μεγάλων πόλεων από την εποχή της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Ήδη από τον καιρό της αρχαιότητας το ρωμαϊκό αμφιθέατρο αποτελεί τη γνωστότερη, όχι όμως και τη μοναδική περίπτωση μαζικού θεάματος συνυφασμένου με τον αμειλικτο χαρακτήρα της ατομικής και ομαδικής πάλης. Ας το δούμε απλά: στα μεγάλα αστικά κέντρα η πραγματική ψυχαγωγία των μαζών γίνεται στο ρωμαϊκό ιπποδρόμιο και όχι στο κλασικό αθηναϊκό θέατρο, ούτε στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Η ψυχαγωγία του όχλου απαιτεί θέαμα βίαιης και σκληρής σύγκρουσης μεταξύ ατόμων ή ομάδων. Και αυτό το θέαμα για πρώτη φορά παρέχεται σε μαζική κλίμακα στο ρωμαϊκό αμφιθέατρο.

Στη σύγχρονη εποχή ο κινηματογράφος και ακόμα περισσότερο η τηλεόραση παρέχουν διέξοδο στην ανάγκη τέτοιου θεάματος σε κολοσσιαία κλίμακα. Συγχρόνως η σύγχρονη αρχιτεκτονική παρέχει αυτό το θέαμα σε δεκάδες χιλιάδες φιλάθλους μέσα στα τεράστια χωρητικότη-

τας στάδια και γήπεδα. Το περίεργο όμως είναι η παγκόσμια σύμπνοια γύρω από το ποδόσφαιρο. Η ατομική ένταση και η ευγένεια του τένις προσελκύουν μεγάλα πλήθη σήμερα, όχι όμως υπέρογκα. Από την άλλη μεριά, η ταυρομαχία, ένα θέαμα απίστευτης σκληρότητας και αγριότητας, προσελκύει τα πλήθη, αλλά μόνο μέσα στα όρια μιας συγκεκριμένης πολιτιστικής παράδοσης, που είναι ισπανογενής κατά βάση. Μόνο το ποδόσφαιρο ενώνει τους πάντες και έχει γίνει σήμερα όχι απλώς το παγκόσμιο άθλημα, αλλά η παγκόσμια θρησκεία: κατά τον γάλλο ακαδημαϊκό Jean d'Ormesson, το νέο «όπιο του λαού».

Το ποδόσφαιρο ως θέαμα αναμφισβήτητα προσφέρει κάτι το μοναδικό. Πρώτα πρώτα, συνδυάζει θαυμαστές ατομικές επιδόσεις με ομαδικό συντονισμό και αποτελεσματική στρατηγική. Κατά δεύτερο λόγο, ο συνδυασμός σκληρότητας, αντοχής, τεχνικής και «ευφυίας των ποδιών» διακρίνει το ποδόσφαιρο από όλα τα άλλα αθλήματα. Είναι σκληρό αγώνισμα, συχνά βίαια, όπως δεν είναι το βόλεϊ ή το μπάσκετ. Είναι μοναδικό άθλημα, σε αντίθεση με το ακόμη σκληρότερο από αυτό, που είναι η πυγμαχία.

Συλλογική ταύτιση

Η ομάδα, σε αντίθεση με τα άτομα, ενώνει οπαδούς, γίνεται «ιδεολογία», απαιτεί προσήλωση και σύμπνοια, παρέχει σύμβολα, σημαίες, ύμνους και χρώματα. Ο καθένας μπορεί να γίνει «μέλος» της ομάδας γινόμενος οπαδός της. Είναι επομένως εύλογο να υποδουλώνονται σε αυτό οι πάντες: όχι μόνο οι φανατικοί «αφιθιονάδοι» του ποδοσφαίρου, αλλά και όλοι οι άλλοι-πολιτικοί, ιεράρχες, τραγουδιστές, διαμορφωτές κοινής γνώμης. Κανένας δεν τολμά να αντιπαρεταθεί ή να περιφρονήσει ανοιχτά αυτόν τον μοντέρνο θεό. Διότι ακόμη και τα μέτρα και οι διαμαρτυρίες κατά των ταραχοποιών, δεν αφορούν άμεσα το άθλημα του ποδοσφαίρου, εφόσον, κατά το κοινώς λεγόμενον, του «χουλιγκαν» πολλοί εμίσησαν, το δε ποδόσφαιρο ουδείς.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίον το Μουντιάλ και μόνο το Μουντιάλ εγείρει τόσα πάθη, κινητοποιεί τόσα εκατομμύρια οπαδούς στις πέντε ηπείρους και προσφέρει τέτοιες οικονομικές ευκαιρίες σε μεγάλους επενδυτές. Το ανδρικό - ως επί το πλείστον - κοινό συγκινείται περισσότερο από το ποδόσφαιρο σε σύγκριση με οποιαδήποτε άλλη άθληση. Είναι ένα παιχνίδι επιθετικό, ομαδικό, εξισωτικό, που ο καθένας παίζει ή έχει παίξει στα χρόνια της νεανικής ηλικίας του. Επιπλέον, είναι το κατ' εξοχήν παιχνίδι, που επιτρέπει την ομαδοποίηση μαζών, τη συλλογική ταύτιση μέσα από μια μαχόμενη ομάδα, ορατή και συγκεκριμένη. Η ταύτιση ενός ατόμου με το έθνος, με ένα κόμμα ή μια ιδεολογία, ακόμη και όταν παίρνει επιθετική μορφή, προϋποθέτει τη δυνατότητα αφαίρεσης. Αντίθετα, η ταύτιση με τον Ολυμπιακό ή την Τότεναμ δεν έχει τίποτε το αφηρημένο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- 1) Ποιά είναι η συλλογιστική πορεία της 1ης παραγράφου;
- 2) Πώς αναπτύσσεται η 2η παράγραφος του κειμένου;
- 3) Σε ποιο γραμματειακό είδος ανήκει το κείμενο;

- 4) Ποιο είναι το κύριο θέμα που απασχολεί το συγγραφέα;
- 5) Να δοθούν τα συνώνυμα των λέξεων:απορία, γεγονός, άσχετος, προκύπτουν, παγκόσμια, αμειλικτο, σύγχρονη, σύμπνοια, συλλογική, μεταβληθεί.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- 1) Ο συγγραφέας ακολουθεί επαγωγική συλλογιστική πορεία. Ξεκινάει από κάτι ειδικό, το Μουντιάλ, για να καταλήξει γενικά ότι το ποδόσφαιρο σήμερα είναι η κοινή συνισταμένη των λαών.

- 2) Η δεύτερη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με διαίρεση. Ο συγγραφέας αναρωτιέται για την τεράστια επίδραση του ποδοσφαίρου και, στη συνέχεια, θέτει δύο ερωτήματα, την παγκοσμιότητα του ενδιαφέροντος για το ποδόσφαιρο και την προτίμηση των ανθρώπων στο συγκεκριμένο άθλημα.

- 3) Το κείμενο ανήκει στο γραμματειακό είδος του άρθρου. Πραγματεύεται ένα ειδικό, επίκαιρο θέμα γενικού ενδιαφέροντος, όπως είναι το ποδόσφαιρο. Ο συγγραφέας παραθέτει τα σχόλιά του γύρω απ' το θέμα του ποδοσφαίρου με απλό λεξιλόγιο και οικείο ύφος, αφού απευθύνεται σε όλους.

- 4) Το κύριο θέμα που απασχολεί το συγγραφέα είναι το παγκόσμιο ενδιαφέρον που εκδηλώνεται για το ποδόσφαιρο. Αναλύει τις παραμέτρους εκείνες που κάνουν το ποδόσφαιρο να ξεχωρίζει απ' τα υπόλοιπα αθλήματα και να συνεπαίρνει ολόκληρο τον κόσμο.

- 5) ερώτημα, συμβάν, αντίδωρος, απορρέουν, διεθνής, σκληρό, σημερινή, συμφωνία, ομαδική, αλλάξει.

Επιπλέον στοιχεία για την παραγωγή παραγράφου Δομικά στοιχεία παραγράφου

Θεματική πρόταση: είναι (συνήθως) η πρώτη πρόταση της παραγράφου που δίνει το θέμα για το οποίο θα μιλήσουμε στην παράγραφο.

Λεπτομέρειες: είναι οι προτάσεις που ακολουθούν, οι οποίες αναλύουν, αιτιολογούν και τεκμηριώνουν τη θεματική πρόταση. Αποτελούνται από βασικές (κύριες) προτάσεις και βοηθητικές (δευτερεύουσες) προτάσεις που λειτουργούν ως επιχειρήματα για την τεκμηρίωση της θεματικής πρότασης.

Κατακλείδα: ανακεφαλαίωση - συμπέρασμα της παραγράφου (συνήθως δίνουμε τη θεματική με διαφορετική διατύπωση).

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΤΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΧΑΣΙΑΚΗΣ
στον ΠΕΙΡΑΙΑ